

Shiraz-Beethoven.ir

فهرست

۱۱	تصویر و نمونه دستخط استاد وزیری
۱۳	مقدمه
۱۹	مدخل: آرمنی ربع پرده و موسیقی ایران
۲۱	فصل اول: فواصل موسیقی ایران
۲۳	موسیقی اروپایی
۲۳	موسیقی شرق
۲۴	علامات ربع پرده
۲۶	راجع به علامات طنین
۲۸	فواصل آرمنی و ر
۳۴	تُنیت
۳۷	فصل دوم: گام‌ها
۳۹	گام بزرگ
۴۰	گام کوچک نسبی
۴۰	گام خرد و بزرگ

- ۴۱ ..... گام خُرد کامل
- ۴۱ ..... طرز استخراج گام کرما تیک
- ۴۲ ..... تشکیل گام‌های دیاتونیک با شرکت ربع پرده
- ۵۰ ..... استخراج گام «چهارگاه»
- ۵۲ ..... گام‌هایی که دو دانگ مساوی دارند
- ۵۲ ..... نُه (۹) گام با دو دانگ متساوی

فصل سوم: آرمنی موسیقی ایران

- ۵۵ ..... شمار آگردها
- ۶۲ ..... گام «شور دو» و آرمنی آن
- ۶۴ ..... آرمنی «ابوعطا»
- ۷۰ ..... نغمه‌ی «ترک»
- ۷۲ ..... آرمنی «افشار»
- ۷۳ ..... تبصره راجع به مقایسه‌ی گام به طرز قدیم و جدید
- ۷۳ ..... گام راست (از گام‌های موسیقی عتیق ایران)
- ۷۶ ..... آرمنی درجات «سه‌گاه»
- ۷۷ ..... آرمنی «ترک»
- ۸۲ ..... آرمنی «دشتی»
- ۸۵ ..... نت «متغیر»
- ۸۷ ..... آرمنی «همایون»
- ۹۰ ..... آرمنی درجات گام «همایون»
- ۹۲ ..... آرمنی آواز «چهارگاه»
- ۹۴ ..... آرمنی درجات گام «چهارگاه»
- ۹۵ ..... ملدی «چهارگاه» به سبک قدیم و آرمنی آن
- ۹۷ ..... آواز «نوا»
- ۹۹ ..... آرمنی «نوا»
- ۱۰۰ ..... آرمنی «نوا»

- ۱۰۲..... «اصفهان»
۱۰۳..... آرمنی «اصفهان»
۱۰۵..... آواز «ماهور»
۱۰۶..... آرمنی «ماهور»
۱۰۷..... آرمنی گوشه‌های ربع‌پرده‌دار ماهور
۱۰۹..... آرمنی «راست پنج‌گاه»
۱۱۱..... آرمنی از فواصل جور
۱۱۲..... آرمنی از فواصل مختلط جور
۱۱۴..... اضافات

۱۱۷

فصل آخر (ضمیمه):

مختصری در مورد موسیقی قدیم ایران

- ۱۲۵..... فواصل در موسیقی قدیم ایران
۱۲۹..... روش ساختن گام (دور) در موسیقی قدیم ایران
۱۳۳..... فواصل متفق و متنافر در موسیقی قدیم ایران

مدخل

آرْمُنِی رِبعِ پَرده و موسیقی ایران

قبل از شروع به مطلب برای استفاده از سطور ذیل بر هر خواننده لازم است که به حد کافی از موسیقی و مخصوصاً از نظری موسیقی^۱ و آرْمُنِی اطلاعات داشته باشد، تا بتواند درک منظور نماید. زیرا در این جا از اطلاعاتی که قبلاً باید دانست و کتاب در دست است، دیگر گفتگو نخواهد شد و آنچه که به کتب دیگر می توان مراجعه نمود، فقط اشاره خواهد شد. ولی برای این که شاید بعضی موسیقی دان های خارجی نیز از این کتاب بخواهند استفاده نمایند، بعضی مطالب مخصوص موسیقی ایران را از قبیل ربع پرده و گام ۲۴بخشی و طنینی* و غیره که در کتاب نظری نیز مذکور است در این جا باز تکرار می نمایم و ضمناً قبل از شروع به مطلب عطف نظر خواننده را به سطور ذیل می نمایم:

وقتی برای کشف مجهولات علمی کوشش می نمایم به قدری افکار مختلف به عنوان راه جویی برای انسان می آید که حد ندارد. به عقیده ی ما باید آن ها را

---

(۱) نظری موسیقی در سه جزو نگارش نویسنده در صورتی که به خوبی فراگرفته شود حاوی کلیه ی اطلاعات قبلی است که برای درک این کتاب لازم می شود (وزیری).

* با اصطلاح طنینی به معنی فاصله ی پرده در موسیقی قدیم ایران اشتباه نشود. در این جا منظور «وزیری» هارمونیک های فرعی است (معینی).

ارومی طبیعت من نیز هم آنطور دریافته است. این خود دلیل بر صحت تأثیری است که از شنیدن این فاصله‌ها به دست می‌آید. به این دلیل آرمونی‌های با پرده، فصول و تأثیرات جدیدی در صنعت ترکیب و موسیقی وارد می‌نماید هم از نظر روانشناسی^۱ موسیقی بسیار مفید و قابل استفاده است و هم از نظر آشناسی^۲ موسیقی در صنعت درام و کلاسیک خدمات مهم نموده موجب تگری و وسعت عجیبی می‌گردد. خوب است قبل از شروع به صحبت آرمونی‌های ایران ذهن خواننده را به یک نکته‌ی تاریخی متوجه سازیم:

بعد از ظهور حضرت مسیح در کلیسا به موسیقی خیلی اهمیت داده و به این سبک شکوه و جبروت عالم ملکوت را توصیف می‌نمایند، در قرن چهارم مسیحی (۳۴۰-۳۹۷) «سنت آمبرواز» (Saint Ambroise) کشیش «میلان»، چهارم از مدهای یونان را اختیار نمود و چهارم دیگر از پهلوی آن‌ها استخراج کرد که بعدها به عنوان مدهای اصلی و مدهای جنبی نامیده شدند:

مدهای اصلی عبارتند از:	مدهای جنبی عبارتند از:
Dorien	زیردورین Hypo dorien
Phrygien	زیر فریژین Hypo phrygien
Lydien	زیر لیدین Hypo lydien
Mixolydien	زیر میکسولیدین Hypo mixolydien

مدهای اصلی را هرکدام به ترتیب از روی یکی از نت‌های «ر»، «می»، «فا» و «سل» گام می‌بندند و هر مد جنبی هم یک‌چهارم پایین‌تر از مد اصلی شروع می‌گردد و به همین جهت عنوان Hypo (زیر) را در اول او اضافه می‌نمایند. برای نمونه مد اصلی «فریژین» و جنبی او را مثال می‌دهیم:

(۱) Psychologie de la musique (وزیری).

(۲) Esthétique de la musique (وزیری).

ملدی «چهارگاه» به سبک قدیم و آرمینی آن

The image displays a musical score for a piece titled 'Chahargah' (چهارگاه) in a traditional style, with an Armenian version. The score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of two systems of music. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The piano part includes fingerings for the left hand, specifically '5' and '6' in the first system. The melody is characterized by a series of eighth-note runs in the vocal line, followed by a more melodic phrase. The piano accompaniment provides a harmonic and rhythmic foundation with chords and moving lines in both hands.

در طرز پشتیبانی که برای آواز نوشته‌ایم، میزان بندی آن را به طور وضوح می‌بینیم که مربوط به ضرب نیست، یعنی در آخر هر رسم کوچک ملدی که ممکن است صدا قطع شده و یا مکث کوچکی بشود، خط میزانی کشیده‌ایم که رهبر ارکستر باید در آنجا پیروی رامشگر را بنماید یعنی مواظب حالت و بلاغتی باشد که او می‌دهد، پس در انتهای هر میزان مثل یک نقطه توقف (نقطه‌ی ارگ)^۱

(۱) فرمات (Fremata) (معینی).